

به نام خدا

تأثیر لابی آیک بر سیاست خاورمیانه‌ای آمریکا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۳.....	۱. لابی آیک.....
۳.....	۱-۱. مفهوم لابی.....
۵.....	۱-۲. ساختار آیک.....
۷.....	۲. نحوه عمل آیک.....
۷.....	۲-۱. اعمال نفوذ گسترده در دستگاه حکومتی.....
۱۰.....	۲-۲. اثرگذاری بر افکار عمومی.....
۱۸.....	۳. تأثیرات آیک بر سیاست آمریکا در خاورمیانه.....
۱۹.....	۳-۱. حمایت گسترده آمریکا از اسرائیل.....
۲۰.....	۳-۲. آیک و سیاست آمریکا در قبال ایران.....
۲۶.....	نتیجه‌گیری.....

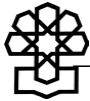

تأثیر لابی آیک بر سیاست خاورمیانه‌ای آمریکا

چکیده

سیاست خارجی ایالات متحده به‌عنوان یکی از مسائل مهم بین‌المللی همواره در سطح دنیا مورد توجه کارشناسان روابط بین‌الملل بوده است. این سیاست در منطقه خاورمیانه به‌دلیل موقعیت خاص ژئوپلیتیک آن دارای اهمیت بیش‌تری است. با توجه به رابطه خاص جمهوری اسلامی و آمریکا چگونگی این رقم خوردن این سیاست برای ایران اهمیت خاصی دارد.

آیک که مهم‌ترین لابی صهیونیستی در آمریکا محسوب می‌شود، تأثیر زیادی در سیاست خارجی آمریکا در منطقه خاورمیانه دارد. این لابی تأثیرگذاری‌اش را از طریق کار با سیستم حکومتی ایالات متحده انجام می‌دهد. مهم‌ترین قسمت کار آیک در اینجا کار با کنگره قانون‌گذاری و اثرگذاری بر نمایندگان مجلس و سناتورهاست. قسمت دوم تلاش آیک کار بر روی افکار عمومی برای جلوگیری از شکل‌گیری افکار ضداسرائیلی در میان مردم ایالات متحده است. در نهایت، این گزارش به‌صورت موردی به فعالیت‌های آیک بر ضد ایران در صحنه جهانی توجه می‌کند.

مقدمه

ایالات متحده به‌عنوان یکی از ابرقدرت‌های جهان دارای توانایی زیادی در تأثیرگذاری بر منافع بقیه بازیگران عرصه جهانی است. به همین جهت است که سیاست خارجی این کشور همواره در نظر کارشناسان روابط بین‌الملل و مسئولان سیاست خارجی کشورها دارای اهمیت خاصی بوده است. در این میان منطقه خاورمیانه به لحاظ اهمیت خاص سیاسی و ژئوپلیتیکی، حوزه مهمی از سیاست خارجی آمریکا را شکل داده است. به همین لحاظ است که برای جمهوری اسلامی هم که در این منطقه واقع شده، این سیاست دارای اهمیت ویژه‌ای است. روابط خصمانه آمریکا با ایران و مشکلاتی که این کشور برای جمهوری اسلامی در مسائل جهانی ایجاد می‌کند، بر اهمیت این سیاست‌ها افزوده است.

بحث مهم دیگر حمایت بی‌چون و چرای این کشور از رژیم صهیونیستی است که مشکلات زیادی را برای مردم منطقه و مسلمانان ایجاد کرده است. این‌گونه سیاست‌های اجرا شده توسط آمریکا نه تنها برای ایران مشکلات زیادی ایجاد کرده که بر خلاف منافع ملی خود آمریکا نیز است. به همین دلیل است که شناخت علتی که باعث می‌شود مقامات کاخ سفید فارغ از نوع وابستگی‌های سیاسی و حزبی به سیاست‌گذاری و اجرای این‌گونه سیاست‌های مخالف منافع ملی خود اقدام می‌کنند، بسیار مهم است.

در این نوشتار به بررسی لابی «آیک» که همان کمیته امور عمومی آمریکا و اسرائیل است، به‌عنوان مهم‌ترین عامل شکل‌دهنده سیاست‌های آمریکا در منطقه خاورمیانه پرداخته شده است. به‌همین منظور ابتدا به بررسی ساختار و تاریخچه

آپیک پرداخته شده است. در قسمت بعدی به شیوه‌هایی که این لابی برای اثرگذاری بر سیاست خارجی آمریکا از آن‌ها بهره می‌گیرد، پرداخته شده است. در نهایت هم پیشنهادهایی برای دستگاه سیاست خارجی جمهوری اسلامی ارائه شده تا با استفاده از آن‌ها بتواند در جهت خنثی‌سازی تلاش‌های آپیک و فعال‌تر بودن در این عرصه عمل کند.

۱. لابی آپیک^۱

آپیک مهم‌ترین لابی در عرصه سیاست خارجی ایالات متحده است. در این قسمت ابتدا به مفهوم لابی پرداخته شده و سپس تاریخچه و نحوه عمل آپیک بررسی شده است.

۱-۱. مفهوم لابی

«لابی» در لغت به معنای «سرسرا» است. برطبق دانشنامه سیاسی لابی در اصطلاح سیاسی آمریکا، به معنای نفوذ در قوه قانون‌گذاری (از راه تماس با اعضای دو مجلس و زیر نفوذ آوردن آن‌ها) و اجرای نظرات خود از آن راه است. گروه‌های قدرتمند با نفوذ از طریق تماس با اعضای سنا یا مجلس نمایندگان در «سرسرا»ها یا بخش‌هایی از ساختمان مجلس که همگان به آن دسترسی دارند، برای رد یا تصویب لایحه‌های موردنظر خود، می‌کوشند. دولت‌های وابسته به آمریکا نیز از راه‌های گوناگون لابی (از جمله رشوه‌دهی به مقامات سیاسی و پارلمان) به مقاصد خود که جلب پشتیبانی

سیاسی یا نظامی دولت آمریکاست، می‌رسند.^۱

هم‌اکنون لابی به گروه‌های با نفوذ و قوی اطلاق می‌شود و در سطح گروه‌ها و دسته‌ها تبلور می‌یابد و سخنی از فرد یا افراد نیست. پس آنچه می‌توان به‌طور کلی درخصوص لابی از لحاظ مفهوم بیان کرد، این است که «گروهی که با منافع مشترک سعی می‌کنند با نفوذ در سیستم سیاسی کشور، قانون یا خط‌مشی را در حمایت از اهداف و خواسته‌های خویش به تصویب برساند یا حتی به نفع خود، تغییر دهند». حال، این نفوذ به‌وسیله طرق و کانال‌های مختلف، عملی می‌شود. همان‌گونه که مؤلف دانشنامه سیاسی اشاره کرد این مهم از راه تماس با اعضای دو مجلس، شکل می‌گیرد.

برخی از صاحب‌نظران در این باره می‌گویند: «این فعالیت که عملاً نوعی دخالت و نفوذ سیاسی است، به‌صورت مختلف و متعددی انجام می‌گیرد، از جمله بحث با افراد کنگره و دیگر رهبران سیاسی، تهیه گزارش‌ها، ایراد سخنرانی‌ها و انجام دادن تجزیه و تحلیل‌های حقوقی و در مورد اخیر، بعضی از لابی‌ها تا آنجا پیش می‌روند که حتی پیش‌نویس قانونی طرح یا لایحه‌ای را برای نمایندگان و کنگره تهیه می‌کنند. طرق دیگر نفوذ این گروه‌ها عبارتند از: ایجاد ارتباط با دستیاران و شخصیت‌های با قدرت در زمینه قانون‌گذاری، انتشار اطلاعات و تحریک انتخاب‌کنندگان به زدن تلفن و نوشتن نامه به نمایندگان درباره مسائل و موضوعات موردنظر، ترتیب دادن جلسه‌های سخنرانی برای سیاست‌مداران و نمایندگان موافق».^۲

۱. آشوری، داریوش، دانشنامه سیاسی، انتشارات مروارید، تهران، ۱۳۷۳، ص ۲۶۶.

۲. اوبرین، لی، سازمان‌های یهودیان آمریکا و اسرائیل، ترجمه ع. ناصری، مؤسسه تحقیقاتی و انتشاراتی نور، تهران، ۱۳۶۹، ص ۲۵۶.

1. AIPAC: American Israeli Public Affairs Committee.

۲-۱. ساختار آیپک

آیپک سازمانی است که برای فعالیت مستقیم و رسمی جهت جلب حمایت بخش‌های مختلف دولت آمریکا از اسرائیل ایجاد شده است. اگرچه تا سال ۱۹۵۹ نامی از لابی آیپک برده نمی‌شود ولی این لابی در عمل از سال ۱۹۵۱ تشکیل شده بود. این لابی با این هدف تأسیس شد که علی‌رغم مخالفت وزارت خارجه آمریکا به‌طور مستقیم خواستار کمک کنگره به اسرائیل شود. مسئولان این گروه مدعی‌اند که هر ساله با تصویب ۱۰۰ طرح به سود اسرائیل در کنگره آمریکا، به این رژیم کمک می‌کنند.^۱

کار آیپک غالباً از صرف توسل به تاکتیک‌های معمول برای لابی کردن فراتر می‌رود. آیپک به شبکه‌ای که برای بسیج و فعال کردن جامعه یهودیان آمریکا به وجود آورده، متکی است. گفته می‌شود که این شبکه مرکب از ۷۵ سازمان مختلف یهودی است که به نحوی از اسرائیل حمایت کنند.^۲

آیپک از آنجا که ادعای غیرسیاسی بودن یعنی بی‌طرفی در رقابت‌های دو حزب عمده آمریکا را دارد، رسماً دخالتی در ارزیابی، تأیید و کمک مالی به کاندیداهای مجالس نمی‌کند، هرچند که پیگیری نحوه رأی دادن و موضع‌گیری‌های نمایندگان کنگره که شناخت دقیقی از گرایش‌های نمایندگان به‌دست می‌دهد، بعداً توسط کمیته‌های امور عمومی که مسئول کمک‌های انتخاباتی هستند، مورد استفاده قرار می‌گیرند.

این لابی تلاش دارد که غیرسیاسی باقی بماند، به این معنا که جانب هیچ یک از دو حزب عمده آمریکا را نگیرد و بتواند منافع خود را نزد وابستگان به دو حزب پیش

1. www.aipac.org.

2. Michael Bard, the Israeli and Arab Lobbies, jewish virtual library, www.us-israel.org.

برد. آیپک در عین حال همواره مدعی بوده که منافع ملی آمریکا را نمایندگی می‌کند و کوشش داشته تا حمایت از اسرائیل را در چنین چارچوبی مطرح و تحت چنین عنوانی پیش ببرد.^۱

یک هنجار بسیار قوی در این لابی وجود دارد که هرگونه انتقاد از سیاست‌های اسرائیل را منع می‌کند. رهبران آیپک به هیچ‌وجه از تلاش برای وارد کردن فشار بر رژیم اسرائیل حمایت نمی‌کنند. بر همین اساس، ادگار برانفمن، رئیس کنگره جهانی یهود، وقتی که در اواسط سال ۲۰۰۳ در نامه‌ای از بوش خواست تا بر اسرائیل فشار بیاورد تا طرح ساخت دیوار امنیتی را در سرزمین‌های فلسطینی متوقف کند، به خیانت متهم شد.^۲

همچنین گفته می‌شود که آیپک ظرف ۲۰ سال گذشته به نوعی به پیگرد آن گروه از اعضای کنگره که در مخالفت با نظراتش رأی داده‌اند، پرداخته است. از جمله مشهور است که در ۴ یا ۵ مورد از طریق حمایت فعال از مخالفانشان موفق به شکست آن‌ها شده است؛ موارد بسیاری نیز با ایجاد جوی سنگین در کنگره باعث شده تا دیگر اعضای کنگره و نیز داوطلبان عضویت در کنگره توان آیپک را به حساب آورند. به گفته یکی از خبرنگاران بی‌بی‌سی به نقل از یکی از دستیاران یک سناتور آمریکایی «وقتی سخن از اسرائیل باشد، در کنست (مجلس اسرائیل) آزادی بیش‌تری در مقایسه با کنگره آمریکا وجود دارد».^۳

قدرت لابی آیپک به توانایی بی‌نظیرش در خوب بازی کردن این نقش در میان

۱. احمدی، کورش، قدرت یهود در آمریکا: از اسطوره تا واقعیت، فصلنامه راهبرد، ش ۲۵، پاییز ۱۳۸۱، ص ۱۱۱.

2. Inigo Gilmore, "U.S. Jewish Leader Hit over Letter", London Sunday Telegraph, August 12, 2003.

۳. همان، ص ۱۱۲.

گروه‌های فشار بازمی‌گردد. در مورد اصول کاری هیچ تفاوتی میان گروه‌هایی مثل لابی مزرعه‌داران، کارگران فولاد و صنعت نساجی با لابی‌های قومی و نژادی وجود ندارد. آن چیزی که آپیک را از بقیه این گروه‌ها متمایز می‌کند، توانایی فوق‌العاده این گروه در تأثیرگذاری است.

۲. نحوه عمل آپیک

آپیک دو استراتژی کلی را برای افزایش حمایت‌های ایالات متحده از رژیم اسرائیل تعقیب می‌کند که در ادامه به آن‌ها خواهیم پرداخت. استراتژی اول اعمال نفوذ در دستگاه حکومتی ایالات متحده است. دومین استراتژی این گروه همکاری با افکار عمومی به منظور جلوگیری از شکل گرفتن جو ضداسرائیلی در آمریکا و آشنایی مردم این کشور با جنایت‌های این رژیم است.

۱-۲. اعمال نفوذ گسترده در دستگاه حکومتی

نخستین شیوه عمل این لابی این است که با اعمال نفوذ گسترده در واشنگتن، اهداف خود را دنبال می‌کند. این کار را هم از طریق فشار آوردن به کنگره و دستگاه اجرایی تا پایین‌ترین سطح برای حمایت از اسرائیل انجام می‌دهد.

رکن اساسی فعالیت‌های آپیک بر پایه تأثیرش بر کنگره ایالات متحده قرار دارد. در آنجا اسرائیل از هرگونه انتقادی مصون است. این در نوع خود یک وضعیت خاص است، زیرا کنگره جایی است که در اکثر مواقع از نظرات مخالف خالی نمی‌شود. این خصوصیت هر مجلس قانون‌گذاری در کشوری آزاد است و آن را به درجات مختلف

در کشورهای متفاوت می‌توان دید. اما انتقاد از اسرائیل استثنایی بزرگ در کنگره آمریکاست.

یکی از دلایل موفقیت آپیک در کنگره این است که تعدادی از اصلی‌ترین مهره‌ها دارای اعتقادات صهیونیست مسیحی هستند. کارمندان طرفدار اسرائیل در کنگره یکی دیگر از منابع قدرت این لابی هستند. دلیل دیگر موفقیت آپیک به توانایی این لابی در حمایت از نمایندگان و کاندیداهایی که موافق نظراتش هستند و تنبیه آن‌هایی که این نظرها را به چالش می‌کشند، بازمی‌گردد. پول مسئله‌ای حیاتی در انتخابات آمریکاست. رسوایی اخیر معاملات مشکوک جک آبراموف، لابیست مشهور در کنگره که به استعفای تعدادی از سرشناس‌ترین اعضای کنگره از هر دو حزب جمهوریخواه و دموکرات منتهی شد، خود شاهدهی بر این مدعاست.

آپیک در این زمینه به کاندیداها اطمینان می‌دهد که دوستانش، کمک‌های مالی گسترده‌ای را از هزاران کمیته سیاسی طرفدار اسرائیل دریافت خواهند کرد. از طرف دیگر مخالفان سیاست‌های اسرائیل می‌توانند مطمئن باشند که آپیک به صورت مستقیم در مبارزات رقبای سیاسی آن‌ها شرکت خواهد کرد. آپیک از شهرتش به عنوان تبلیغی ترسناک استفاده می‌کند، زیرا این سلاح هر کسی را از اینکه با خواست این گروه مخالفت کند، منصرف می‌کند.

نفوذ آپیک در ساختمان کاپیتال هیل^۱ از این هم فراتر می‌رود. این یک مسئله عادی برای اعضای کنگره و کارمندان‌شان است که وقتی به اطلاعاتی نیاز دارند، قبل از اینکه به کتابخانه کنگره، سرویس تحقیقاتی کنگره، کمیته کارمندان یا هیئت

۱. Capitol Hill: ساختمان مجالس ایالات متحده واقع در واشنگتن.

کارشناسان مراجعه کنند، به سراغ آپیک بیایند. مهم‌تر اینکه از آپیک اغلب درخواست می‌شود که متن سخنرانی‌ها را تنظیم کند، بر روی قوانین کار کند، در مورد شیوه‌های کار نظر مشورتی ارائه دهد، تحقیقاتی در زمینه خاصی انجام دهد، حامیانی برای طرح فراهم کند و آرای قضات دیوان عالی را جلب کند.^۱

آپیک همچنین دارای نفوذی فوق‌العاده در قوه اجرایی آمریکاست. این قدرت تا حدی متأثر از تأثیر آرای یهودیان در انتخابات ریاست جمهوری آمریکاست. علی‌رغم جمعیت کم این گروه در آمریکا (چیزی کم‌تر از سه درصد جمعیت ایالات متحده)، یهودیان حضور بسیار پررنگی در مبارزات انتخاباتی کاندیداهای ریاست جمهوری دارند و در میان طرفداران کاندیداهای هر دو حزب نیز حضور دارند. روزنامه واشنگتن‌پست در مطلبی تخمین زده بود که کاندیداهای دموکرات برای ۶۰ درصد هزینه‌های انتخاباتی به حامیان مالی یهودی‌شان وابسته هستند.^۲

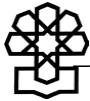
آپیک در برنامه‌هایش به‌طور مستقیم با دولتی که سر کار است نیز رابطه دارد و روی آن کار می‌کند. برای مثال نیروهای این لابی تلاش زیادی می‌کنند تا مطمئن شوند که منتقدان رژیم اسرائیل به پست مهمی در دستگاه سیاست خارجی نرسند.

در دولت بوش مناصب بالایی دولتی به افرادی رسیده که مواضعی به‌شدت طرفدار اسرائیل اتخاذ می‌کنند که از آن‌ها می‌توان به الیوت آبرامز، جان بولتون، داگلاس فیس، لوییس لیبی، ریچارد پرل، پال ولفوویتز و دیوید ورمسر اشاره کرد.

همان‌طور که شاهدیم این افراد سیاست ایالات متحده را در جهتی هدایت کرده‌اند

1. Camille Mansour, *Beyond Alliance :Israel in U.S. Foreign Policy*, New York: Columbia University Press, 1994, p. 242.

2. Thomas B. Edsall and Alan Cooperman, "GOP Uses Remarks to Court Jews", *Washington Post*, March 13, 2003.

که کاملاً با خواست رژیم اسرائیل تطابق دارد. این‌ها همان برنامه‌های لابی آپیک را در خاورمیانه به اجرا در آورده‌اند.

۲-۲. اثرگذاری بر افکار عمومی

دومین استراتژی آپیک این است که این لابی تلاش می‌کند تا اطمینان حاصل کند که در گفتمان عمومی جامعه تصویری مثبت از رژیم اسرائیل وجود دارد. آپیک این کار را با تکرار مداوم داستان‌هایی خیالی درباره رژیم اسرائیل و بنیان‌هایش و سعی برای اینکه در جریان بحث‌های روزمره، افکار عمومی جانب اسرائیل را بگیرند، انجام می‌دهد. هدف در اینجا این است که، مباحث انتقادی در مورد اسرائیل، به گوش ناظران بی‌طرف در صحنه سیاسی نرسد. کنترل کردن مناظره‌های صحنه سیاست برای تضمین ادامه حمایت آمریکا از رژیم اسرائیل امری ضروری است، زیرا در صورت ارائه یک بحث صادقانه در مورد روابط آمریکا و رژیم اسرائیل، این امر ممکن است باعث شود تا سیاست آمریکایی‌ها جهت دیگری یابد. آپیک این کارها را به چند طریق انجام می‌دهد که در ادامه به آن‌ها اشاره خواهد شد.

الف) قدرت بی‌مانند رسانه‌ای

علاوه بر تأثیر مستقیم بر سیاست‌های دولت، آپیک تلاش زیادی برای شکل‌دهی به تصورات عموم مردم از اسرائیل و خاورمیانه مطابق با خواست خودش داشته است. این لابی به هیچ‌وجه خواهان این نیست که در ارتباط با مسائل مربوط به اسرائیل بحث آزادی در افکار عمومی شکل گیرد، زیرا یک مناظره آزاد می‌تواند این سؤال را در میان آمریکاییان ایجاد کند که دلیل این حمایت گسترده دولت‌شان از اسرائیل

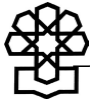

چیست؟ به همین دلیل است که آبیگ و سازمان‌های وابسته به آن تلاش سختی را انجام می‌دهند تا رسانه‌های جمعی را تحت نفوذ خود قرار دهند، زیرا این رسانه‌ها نقشی تعیین‌کننده در شکل‌دهی به افکار عموم مردم دارند.

دورنمایی که این لابی از رژیم اسرائیل ارائه می‌دهد به صورت گسترده‌ای در جریان اصلی رسانه‌های جمعی در آمریکا منعکس می‌شود، زیرا اکثر مفسران این رسانه‌ها طرفدار اسرائیل هستند. اریک آلترمن، روزنامه‌نگار برجسته، در مقاله‌ای که نوشته، آورده در مباحث تخصصی مربوط به خاورمیانه، مردم تنها کسانی را می‌بینند که نمی‌توان تصور کرد آن‌ها از اسرائیل انتقاد کنند. او لیستی شصت‌ویک نفره از نگارندگان و مفسرانی ارائه کرده که می‌توان آن‌ها را بی‌هیچ شکی در زمره حامیان اسرائیل قرار داد. در مقابل، آلترمن تنها پنج کارشناس خاورمیانه یافته که از رفتار رژیم اسرائیل انتقاد می‌کنند و می‌توان آن‌ها را طرفدار مواضع اعراب دانست. شاهد این ادعا این است که روزنامه‌ها به ندرت مطالبی چاپ می‌کنند که سیاست‌های اسرائیل را به چالش می‌کشند و نسبت این مسئله در میان افکار عمومی کاملاً به نفع اسرائیل است.^۱

این تعصب نادرست همچنین در مطالب مجله نیویورک تایمز هم دیده می‌شود. برای مثال، مکس فرانکل، مدیر اجرایی سابق تایمز، تصدیق کرده که افکار جانبدارانه‌اش نسبت به اسرائیل در مطالبی که در مقالاتش می‌نویسد تأثیر زیادی دارد. او خودش اظهار داشته: «من تا حدود زیادی جانب اسرائیل را می‌گیرم تا این که

1. Eric Alterman, "Intractable Foes, Warring Narratives", www.MSNBC.com.

به دنبال حقیقت باشم...»^۱.

برای تشویق ارائه گزارش‌های غیرواقعی از اسرائیل، لابی آبیگ نامه‌نگاری‌های گسترده، تظاهرات وسیع و بایکوت رسانه‌های خبری که در اخبارشان مطالبی ضداسرائیلی منتشر می‌شود را سازمان‌دهی می‌کند. یکی از مجریان CNN اظهار داشته که او گاهی تنها در یک روز حدود ۶۰۰۰ ایمیل دریافت می‌کند که خبری که خواندید، ضداسرائیلی بود.^۲

ب) کنترل اتاق‌های فکر^۳

نیروهای طرفدار اسرائیل اتاق‌های فکر ایالات متحده را، که نقش بسیار مهمی در شکل‌دهی به مباحث موجود در میان افکار عمومی و البته در سیاست واقعی دارند، تحت تسلط خود درآورده‌اند. گسترش نفوذ آبیگ در اتاق‌های فکر مختلفی که در سراسر دنیا پراکنده شده‌اند، به خوبی تحت پوشش مؤسسه واشنگتن برای سیاست‌های خاور نزدیک^۴ قرار گرفته است. در طول ۲۵ سال گذشته، آبیگ نفوذش را در اتاق‌های فکر اصلی در ایالات متحده کامل کرده است. این مراکز شامل مؤسسه آمریکایی اقدام مهم،^۵ مؤسسه بروکینگز،^۶ مرکز سیاست‌های امنیتی، مؤسسه تحقیقات سیاست خارجی، بنیاد هریتیج، مؤسسه هادسن، مؤسسه تحلیل سیاست خارجی^۷ و

1. Frankel, Max, *The Times of My Life And My Life with the Times*, New York: Random House, 1999, pp. 401-403.

2. Felicity Barringer, "Some U.S. Backers of Israel Boycott Dailies Over Mideast Coverage That They Deplore", *New York Times*, May 23, 2002

3. Think Tanks

4. WINEP: *Washington Institute for Near East Policy*.

5. AEI: *The American Enterprise Institute*.

6. *The Brookings Institution*.

7. *The Institute for Foreign Policy Analysis*.

مؤسسه یهودی مسائل امنیت ملی^۱ می‌شود. این اتاق‌های فکر به صورت مصمم در پی حمایت از اسرائیل هستند. در این مؤسسات به‌ندرت، آن هم به فرض اتفاق افتادن، از حمایت ایالات متحده از اسرائیل انتقاد می‌شود.

یک شاهد خوب برای نشان دادن نفوذ آپیک در اتاق‌های فکر، بررسی سیر تکامل مؤسسه بروکینگز است. برای سال‌های متمادی برجسته‌ترین کارشناس خاورمیانه‌ای این مؤسسه، ویلیام کواندت بود. او یک چهره دانشگاهی مشهور و از مسئولان سابق NSC بود و سابقه کاری روشنی داشت و به منصف بودن درباره منازعه اعراب و اسرائیل شناخته می‌شد. امروزه فعالیت‌های بروکینگز در مسائل مربوط به خاورمیانه توسط مرکز سابان برای مطالعات خاورمیانه این مؤسسه انجام می‌شود. هزینه این مرکز را حیم سابان، یک تاجر آمریکایی - اسرائیلی ثروتمند و یک صهیونیست افراطی تأمین می‌کند. مدیر مرکز سابان هم مارتین ایندیک است که در همه این مؤسسات حضور دارد.^۲ بنابراین مؤسسه‌ای که در گذشته سیاستی بی‌طرف را در مسائل مربوط به خاورمیانه دنبال می‌کرد، اکنون به قسمتی از گروه بزرگ مؤسسات هم‌آوا در طرفداری از رژیم اسرائیل در ارتباط با مسائل خاورمیانه تبدیل شده است.

ج) کنترل فضای دانشگاهی

سخت‌ترین کار لابی آپیک جلوگیری از مناظرات آزاد در محیط دانشگاه‌ها درباره اسرائیل است، زیرا آزادی در محیط دانشگاهی یک ارزش اساسی است که نمی‌توان به راحتی آن را سلب کرد و علاوه بر آن در دانشگاه‌ها، اساتید صاحب کرسی وجود

1. JINSA: *The Jewish Institute for National Security Affairs*.
2. "Brookings Announces New Saban Center for Middle East Policy", Brookings Institution Press Release, May 9, 2002.

دارند که به سختی می‌توان آن‌ها را تهدید یا ساکت کرد.

آپیک عکس‌العمل شدیدی در مقابل اعتراضات در دانشگاه‌ها انجام داده است. گروه‌های جدیدی به سرعت در محیط‌های دانشگاهی پیدا شدند. گروه‌هایی مثل کاروانی برای دموکراسی^۱ که سخنرانان اسرائیلی را به دانشگاه‌های آمریکا می‌برند. گروه‌های با سابقه‌ای مثل شورای یهودیان برای امور عمومی^۲ و هیلل^۳ هم به میدان آمدند و گروه جدیدی، اسرائیل در اتحاد دانشگاهی^۴ تشکیل شد تا به سامان‌دهی گروه‌های متعددی که می‌خواستند مواضع اسرائیل را در دانشگاه‌ها مطرح کنند، پردازد.^۵

در نهایت هم خود آپیک، به‌طور مستقیم وارد شده و به صرف هزینه بیشتر در برنامه‌های کنترل دانشگاه‌ها و استفاده از مبلغان جوان در آنجا به‌منظور گسترش فراوان تعداد دانشجویانی که به همکاری در تلاش‌های ملی به نفع اسرائیل می‌پردازند، مبادرت ورزید.^۶

آپیک همچنین، بر آنچه اساتید می‌نویسند و تدریس می‌کنند، نظارت دارد. برای مثال، در ماه سپتامبر سال ۲۰۰۲، مارتین کرامر و دانیل پایپس، نومحافظه‌کارانی که شهرت زیادی در طرفداری از اسرائیل دارند، وب‌سایتی ایجاد کردند که در آن پرونده‌هایی برای اساتید مظنون ایجاد شده بود و دانشجویان را تشویق می‌کرد تا هر اظهارنظر یا رفتاری که ممکن است به‌عنوان دشمنی با اسرائیل تلقی شود، گزارش دهند.^۷

1. *The Caravan for Democracy*.
2. *The Jewish Council for Public Affairs*.
3. *Hillel*.
4. *The Israel on Campus Coalition*.
5. James D. Besser, "Turning up Heat in Campus Wars", *Jewish Week*, July 25, 2003.
6. *Ibid*.
7. Michael Dobbs, "Middle East Studies under Scrutiny in U.S.", *Washington Post*, January 13, 2004

این تلاش برای ایجاد لیست سیاه و تحت فشار قرار دادن اساتید با واکنش بسیار شدیدی مواجه شد. این واکنش سبب شد تا پایپس و کرامر قسمت پرونده‌ها را از روی سایت بردارند، ولی هنوز هم سایت از دانشجویان می‌خواهد که هرگونه رفتار ضداسرائیلی را در دانشگاه‌های آمریکا گزارش دهند.

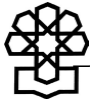
احتمالاً بارزترین جنبه این مبارزه برای محدود کردن انتقادات علیه اسرائیل در محیط‌های دانشگاهی، تلاش این لابی یهودی در وادار کردن کنگره برای ایجاد مکانیسمی جهت کنترل آنچه اساتید دانشگاهی درباره اسرائیل می‌گویند، باشد. در این طرح دانشگاه‌هایی که در آن‌ها افکار ضداسرائیلی وجود دارد از بودجه فدرال محروم می‌شوند.^۱ این تلاش برای وادار کردن دولت ایالات متحده جهت اجرای سیاست‌های پلیسی در دانشگاه‌ها هنوز با موفقیت همراه نبوده است؛ اما این تلاش به خوبی نشان‌دهنده اهمیت گروه‌های طرفدار اسرائیل است که به دنبال کنترل مناظرات در این خصوص هستند.

در نهایت باید اشاره کرد که تعدادی از صهیونیست‌ها اقدام به ایجاد برنامه‌های مطالعات اسرائیل‌شناسی به اسم کار خیرخواهانه کرده‌اند. این برنامه‌ها را باید به ۱۳۰ برنامه یهودشناسی که هم‌اکنون وجود دارد اضافه کرد. هدف این کار افزایش تعداد دانشمندان حامی اسرائیل در محیط دانشگاهی است.^۲ دانشگاه نیویورک در ماه می سال ۲۰۰۳ اقدام به تأسیس مرکز تاوب^۳ برای مطالعات اسرائیل کرد. چنین برنامه‌ای در دیگر دانشگاه‌ها هم مثل برکلی، برن‌دیس و اموری ایجاد شده است.

1. Sara Roy, "Short Cuts", *London Review of Books*, April 1, 2004.

2. Samuel G. Freedman, "Separating the Political Myths from the Facts in Israel Studies", *New York Times*, February 16, 2005.

3. Taub Center.

مدیران دانشگاهی تأکید می‌کنند که این کار برای گسترش دانش در این زمینه است. اما حقیقت این است که آن‌ها در بهترین حالت می‌خواهند تا تصویر رژیم اسرائیل را در محیط‌های دانشگاهی ایالات متحده بهبود بخشند.^۱

د) متهم کردن به یهودستیزی

هیچ بحثی درباره این که لابی آپیک چگونه کار می‌کند کامل نیست مگر آنکه به بررسی یکی از قوی‌ترین و مؤثرترین سلاح‌های این لابی پرداخته شود. این سلاح مؤثر متهم کردن به یهودستیزی است.

هر کسی که از اعمال رژیم صهیونیستی انتقاد کند یا بگوید که گروه‌های اسرائیلی، که آپیک مشهورترین آن‌هاست، دارای نفوذ گسترده‌ای در سیاست خاورمیانه‌ای ایالات متحده هستند، شانس زیادی دارد که برچسب یهودستیزی را دریافت کند. در حقیقت هر کس که بگوید که لابی یهودی وجود دارد، خطر متهم شدن به یهودستیزی را در آمریکا به جان خریده است. این در حالی است که خود رسانه‌های اسرائیلی از وجود لابی یهودی در آمریکا سخن می‌گویند.

در همین زمینه نکته‌ای بسیار جالب وجود دارد. در سال‌های اخیر ما شاهدیم که اروپاییان بیشتر از آمریکایی‌ها به دنبال انتقاد از اسرائیل بوده‌اند تا حدی که بعضی سخن از حیات دوباره یهودستیزی در اروپا گفتند. سفیر آمریکا در اتحادیه اروپایی در اوایل سال ۲۰۰۴ اظهار داشت: «ما داریم به این نتیجه می‌رسیم که اوضاع در اینجا دارد به وخامت سال‌های دهه ۱۹۳۰ میلادی بازمی‌گردد».^۲

این اظهارات در مقام مقایسه وضعیت یهودستیزی در اروپا بیان شده بود؛ اما

1. Ibid

2. Tony Judt, "Goodbye to All That?", *Nation*, January 3, 2005.

شواهد معتبر نتیجه مخالف این را به ما نشان می‌دهد. برای مثال در بهار سال ۲۰۰۴، یعنی زمانی که اتهام یهودستیزی اروپاییان جو آمریکا را پر کرده بود، پیمایش‌های جداگانه‌ای از افکار عمومی اروپا توسط جامعه ضدافترا،^۱ مرکز تحقیقاتی جایی برای مردم^۲ و رسانه‌ها انجام شد که نشان می‌داد این احساسات به شدت در حال افول و کاهش است.^۳

براساس همین اطلاعات هیچ تعجبی ندارد که رئیس کمیته یهودیان فرانسه در تابستان سال ۲۰۰۳ اعلام کرد که در فرانسه بیش‌تر از آمریکا یهودستیزی وجود ندارد.^۴ براساس مقاله‌ای که اخیراً در روزنامه هآرتس چاپ شده پلیس فرانسه اعلام کرده که رفتارهای یهودستیزانه در فرانسه در سال ۲۰۰۵ حدود ۵۰ درصد کاهش پیدا کرده است. این کاهش علی‌رغم این حقیقت است که فرانسه بیش‌ترین جمعیت مسلمان را در میان کشورهای اروپایی دارد.^۵

اما به چه دلیل است که طرفداران اسرائیل ادعا می‌کنند که یهودستیزی جدیدی در حال شکل‌گیری است؟ این افراد در تعریف خود این مفهوم را معادل انتقاد از اسرائیل قرار می‌دهند.^۶ به عبارت دیگر اگر شما از سیاست‌های اسرائیل انتقاد کنید، طبق این تعریف یکی از مخالفان یهودیان هستید. طرفداران اسرائیل همچنین ادعا

1. *Anti-Defamation League*.

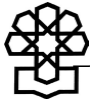
2. *Pew Research Center for the People*.

3. Daniel J. Goldhagen, "Europe's Toothless Reply to Anti-Semitism: Conference Fails to Build Tools to Fight a Rising Sickness", *Los Angeles Times*, April 30, 2004.

4. Marc Perelman, "Community Head: France No More Anti-semitic Than U.S.", *Forward*, August 1, 2003.

5. "French Police :Anti-Semitism in France Sharply Decreased in 2005", *Ha'aretz*, January 19, 2006.

6. Phyllis Chesler, *The New Anti-Semitism: The Current Crisis and What We Must Do about It*, San Francisco: Jossey-Bass, 2003.

می‌کنند که با این رژیم با معیارهای دوگانه برخورد می‌شود و به منتقدان می‌گویند که شما وجود اسرائیل را زیر سؤال می‌برید. در این زمینه اگرچه ما برای این رژیم جعلی هویت و حق حیاتی قائل نیستیم و به دنبال روزی هستیم که این رژیم از نقشه جهانی محو شود؛ اما باید به چند نکته ظریف توجه کرد. نخست اینکه اکثر دانشمندان غربی و حتی عربی وجود این رژیم را زیر سؤال نمی‌برند و آن را حقی مشروع برای این رژیم جعلی تصور می‌کنند. بنابراین این انتقاد به آن‌ها وارد نیست.

دوم اینکه در حال حاضر بیش‌تر انتقادها به رفتار صهیونیست‌ها با فلسطینیان و جنایت‌هایی است که در این زمینه انجام می‌دهند. رفتار اسرائیل با فلسطینیان براساس هنجارهای حقوق بین‌الملل و حقوق بشر تجاوز و ظمی آشکار است که جای اعتراض گسترده و زیادی دارد.

سوم اینکه نفی وجود اسرائیل که در کلام و رفتار کشورهای مثل ایران است، چه ارتباطی با یهودستیزی دارد. به هر حال، همان‌طور که آقای احمدی‌نژاد گفت: اگر غربیان دلشان به حال یهودیان می‌سوزد قسمتی از خاک خود را به آن‌ها بدهند تا در آنجا کشوری برای خود تشکیل دهند.

۳. تأثیرات آپیک بر سیاست آمریکا در خاورمیانه

در این قسمت به بررسی اثر تلاش‌های آپیک در شکل سیاست‌های ایالات متحده در خاورمیانه می‌پردازیم. این بررسی در دو مورد انجام می‌گیرد. یکی حمایت‌های گسترده ایالات متحده از رژیم اسرائیل است و دیگری سیاست‌های مختلف آمریکا در قبال جمهوری اسلامی ایران است.

۱-۳. حمایت گسترده آمریکا از اسرائیل

از زمان جنگ اکتبر در سال ۱۹۷۳، حمایت آمریکا از اسرائیل در سطحی بوده که با هیچ کشور دیگری قابل مقایسه نیست. این حمایت شامل بیشترین میزان کمک سالانه مستقیم اقتصادی و نظامی از سال ۱۹۷۶ به بعد است. اسرائیل همچنین دریافت‌کننده بیشترین مجموع کمک از ایالات متحده بعد از جنگ دوم جهانی بوده است. مجموع کمک مستقیم آمریکا به اسرائیل تا سال ۲۰۰۳ بالغ بر یکصد و چهل میلیارد دلار آمریکا بوده است.^۱ اسرائیل در هر سال بالغ بر سه میلیارد دلار کمک مستقیم دریافت می‌کند که معادل یک پنجم کل بودجه کمک‌های خارجی آمریکاست. سرانه کمک آمریکا به هر اسرائیلی در سال به‌طور متوسط معادل ۵۰۰ دلار است.^۲ این حجم انبوه کمک وقتی جالب‌تر می‌شود که بدانیم اسرائیل اکنون یک کشور ثروتمند و صنعتی است و درآمد سرانه‌ای معادل کره جنوبی و اسپانیا دارد.^۳

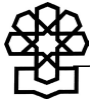
اسرائیل همچنین کمک‌های دیگری را نیز از واشنگتن دریافت می‌کند.^۴ اسرائیل همچنین تنها دریافت‌کننده کمک از آمریکاست که لازم نیست در قبال این کمک‌ها را چگونه صرف کرده حساب پس دهد. این امر در حقیقت این رژیم را قادر می‌سازد که پول را در هر راهی که می‌خواهد صرف کند و جلوگیری از صرف آن را در مصارفی

۱. سازمان آمریکایی توسعه بین‌المللی (USAID) منبعی به نام کتاب سبز منتشر می‌کند که در آن میزان کمک‌ها و ام‌ها به کشورهای خارجی را ذکر می‌کند. براساس این منبع اسرائیل تا سال ۲۰۰۳، ۱۴۰/۱۴۲/۸۰۰/۰۰۰ دلار کمک از ایالات متحده دریافت کرده است.

۲. همان.

3. (nn) *World Bank Atlas* (Washington, DC: Development Data Group, World Bank, September 2004), pp. 64.65

4. Clyde R. Mark, "Israel: U.S. Foreign Assistance," Issue *Brief for Congress*, Washington, DC: Congressional Research Service, April 26, 2005

که آمریکا به ظاهر مخالف آن است مثل گسترش شهرک‌سازی در سرزمین‌های اشغالی غیرممکن می‌سازد.

علاوه بر این‌ها، واشنگتن، اسرائیل را تحت حمایت گسترده دیپلماتیک خود قرار داده است. از سال ۱۹۸۲، آمریکا ۳۲ قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل متحد را که در انتقاد به عملکرد اسرائیل بوده، وتو کرده است. این تعداد استفاده از حق وتو برای اسرائیل از مجموع وتوهای صورت گرفته توسط بقیه اعضای دائم شورای امنیت بیشتر است.^۱ این کشور همچنین مانع از این شده که تلاش‌های کشورهای عربی برای اینکه فعالیت‌های اسرائیل در زمینه گسترش سلاح‌های هسته‌ای در دستور کار آژانس بین‌المللی انرژی اتمی قرار گیرد، به ثمر برسد.

آمریکا، همچنین در زمان حساس جنگ به کمک اسرائیل آمده است و در مذاکرات صلح هم طرف او را گرفته است. همان‌طور که یکی از مسئولان سابق آمریکایی که در مذاکرات کمپ دیوید در سال ۲۰۰۰ حضور داشته، اظهار کرده آن‌ها در بیش‌تر موارد نقش وکیل رژیم اسرائیل را بازی کرده‌اند.^۲

۲-۳. آپیک و سیاست آمریکا در قبال ایران

اگرچه اسرائیل و لابی آپیک تمایل دارند تا هر خطری را در منطقه برای خود جدی نشان دهند؛ اما واقعیت این است که ایران در حال حاضر بزرگ‌ترین خطر برای رژیم صهیونیستی محسوب می‌شود. در همین زمینه بنیامین بن الیزر، وزیر وقت جنگ

1. www.un.org/security/council/

2. John J. Mearsheimer, Stephen M. Walt, *The Israel lobby and U.S. foreign policy*, a paper for University of Chicago and Harvard University, March 2007, p.4

رژیم صهیونیستی، در اظهارنظری قبل از حمله آمریکا به عراق بیان داشته بود که اگر چه عراق یک دشمن به حساب می‌آید اما اگر از من بپرسند می‌گویم الان بزرگ‌ترین مشکل ایران است.^۱

در اینجا اثر فعالیت‌های آپیک در سیاست خارجی ایالات متحده بر ضد ایران در دوره پس از یازدهم سپتامبر در سه مورد بررسی شده است.

الف) ایران و آمریکا در حوادث پس از یازدهم سپتامبر

در این زمینه مهم‌ترین مورد برخورد میان ایران و آمریکا در طول مدت، جنجال غرب برضد برنامه صلح‌آمیز هسته‌ای ایران است. البته موارد دیگری نیز وجود دارد که قبل از رسیدگی به مسئله هسته‌ای به آن‌ها اشاره می‌شود.

ایران پس از یازدهم سپتامبر تلاش زیادی کرد تا از تقابل با ایالات متحده پرهیز کند اما این تلاش‌ها نتیجه‌ای در پی نداشت. این تلاش‌ها که در راستای سیاست اصولی جمهوری اسلامی برای تشنج‌زدایی صورت می‌گرفت، کمکی به برخورد بهتر آمریکا با ایران نکرد. برای نمونه به چند مورد اشاره می‌شود:

نخست اینکه بعد از حوادث یازدهم سپتامبر، رئیس‌جمهور وقت ایران در پیامی این حادثه را به مردم آمریکا تسلیت گفت و ایران این حادثه را محکوم کرد. کمی بعد که آمریکا و متحدین غربی‌اش به افغانستان حمله کردند، ایران حداکثر همکاری را با آن‌ها انجام داد. ایران از این کم‌ها هیچ نتیجه‌ای نگرفت بلکه بوش در سخنرانی سالانه خود در کنگره در سال ۲۰۰۲، از ایران به‌عنوان محور شرارت نام برد و بوش تهدید کرد که در صورت عدم همکاری از سوی ایران به گزینه دخالت نظامی هم، فکر خواهد کرد.

1. Ibid

این مسائل پس از حمله به عراق هم تکرار شد. ایران در این قضیه هم به آمریکا کمک کرد؛ اما پاسخی برای این کارهایش دریافت نکرد. حتی همکاری ایران در تحویل نیروهای القاعده مستقر در خاک این کشور هم فایده‌ای برای جلب نظر آمریکا نداشت. در همه این موارد اگر آمریکا مطابق با منافع ملی خودش رفتار می‌کرد، به‌طور قطع رفتار دیگری با ایران داشت.

ب) تحریم ایران توسط آمریکا

بحث دیگر تلاش برای تحریم ایران در آمریکا و در سازمان ملل است که در این مبحث به‌صورت خاص به آن پرداخته خواهد شد.

«آپیک» به‌عنوان مهم‌ترین لابی یهودیان آمریکا، تعیین‌کننده‌ترین نقش را به‌عنوان یک نهاد یهودی در مطرح شدن ایده تحریم و تبدیل آن به استراتژی تحریم علیه ایران داشت. این لابی با استفاده از نفوذ خود در دستگاه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی آمریکا و مراکز فکری و تحقیقاتی توانست به شکل بسیار تعیین‌کننده‌ای این ایده را تبدیل به استراتژی کند و آن را به تصویب رساند. نقش این نهاد در تحقق تحریم ایران به شکلی روشن بود که تقریباً تمامی افراد و مراکز مرتبط با موضوع تحریم ایران، بر آن صحه گذاشته‌اند.

«آپیک» در ابتدای دهه ۱۹۹۰ در برنامه‌های آتی خود توجه ویژه‌ای نسبت به ایران معطوف می‌داشت. در اولین اولویت برنامه‌های کاری آپیک به‌طور مستقیم به نام ایران اشاره شده بود. همچنین جلوگیری از دستیابی ایران به سلاح‌های اتمی، به عنوان برنامه اول «آپیک» برای آینده طرح شده بود. در واقع از پنج دستور کار «آپیک» اولین و مهم‌ترین هدف، جلوگیری از دستیابی ایران به سلاح‌های اتمی بوده

است.^۱ در حال حاضر نیز این هدف، همچنان در اولویت دستور کار آئیپک قرار دارد.^۲ همچنین در سومین برنامه کاری آینده آئیپک که دفاع از اسرائیل علیه تهدیدات آتی است به موشک‌های ایران اشاره شده است که باید از رشد آن جلوگیری می‌شد.

در این راستا، تحریم ایران مهم‌ترین ابزار برای جلوگیری از دستیابی ایران به سلاح‌های اتمی و موشک‌های دوربرد محسوب می‌شد. «آئیپک» در جهت تحقق اهداف خود برای اتخاذ استراتژی تحریم، خطر مداوم ایران را گوشزد و آن را بزرگنمایی می‌کرد. مقامات ارشد «آئیپک» که دارای سابقه درخشان در لابی کردن هستند، پیش‌بینی می‌کنند که لوایح ضدایرانی به راحتی در کنگره آمریکا به تصویب برسد، چرا که در کنگره تب ضد ایرانی به شدت وجود دارد.^۳

در این ارتباط «کیث وایس من»^۴ تحلیلگر ارشد کمیته خاورمیانه «آئیپک» به مجله «واشنگتن ریپورت»^۵ گفت که «آئیپک» در واقع لوایح دوگانه‌ای را که «آلفونسو داماتو» به کنگره ارائه کرده، نگاشته است. این مدعایی قابل پذیرش است، چرا که «آئیپک» لوایح زیادی را می‌نگارد و آن‌ها را به کمک وکلای زبردست خود به تصویب می‌رساند.

ج) بحران در مسئله هسته‌ای ایران

بحران در مسئله هسته‌ای بزرگ‌ترین مشکل جمهوری اسلامی بعد از گروگان‌گیری، با ایالات متحده آمریکا بوده است. این بحران که دارای ابعاد مختلف امنیتی، سیاسی و

1. www.aipac.org.

2. Ibid.

3. John J. Mearsheimer, Stephen M. Walt, *The Israel lobby and U.S foreign policy*, a paper for University of Chicago and Harvard University, March 2007.

4. Keith Weissman.

5. *Washington Report*

اقتصادی برای ایران بوده، بیش‌تر توسط ایالات متحده برای جمهوری اسلامی ایجاد شده است.

ماجرا در سال‌های دولت دوم آقای خاتمی شکل جدی پیدا کرد. در این زمان ایران اعلام کرد که به دنبال دستیابی به چرخه تولید سوخت هسته‌ای است. این خبر در دنیا این عکس‌العمل را در پی داشت که ایران در همان راه ساخت بمب اتم حرکت می‌کند. در این زمان بود که مسئله هسته‌ای به بحرانی برای ایران تبدیل شد و حتی تمامیت ارضی این کشور و بقای نظام حکومتی آن را با مشکل مواجه ساخت. در پی این مسائل، پرونده هسته‌ای ایران در آژانس بین‌المللی انرژی اتمی بررسی شد و چند قطعنامه بر ضد ایران صادر شد. بعد هم پرونده ایران به شورای امنیت سازمان ملل ارجاع شد و جمهوری اسلامی در آنجا هم با تحریم مواجه شد.

در تمام این مدت، ایران همکاری بسیار خوبی با آژانس انرژی اتمی داشت و اطلاعات مورد درخواست آن را در زمان مناسب در اختیارش می‌گذاشت. با این همه از سوی آژانس به عدم همکاری متهم شد و پرونده‌اش به شورای امنیت رفت.

در همین زمان اسرائیل در منطقه با اینکه دارای سلاح هسته‌ای است و حداقل مدتی طولانی فعالیت هسته‌ای داشته است، نه تنها حاضر به عضویت در آژانس نیست که به بازرسی‌های آژانس هم تن نمی‌دهد.

درباره علت این امر می‌توان چند دلیل را برشمرد. نخستین دلیل تقابل ایران و ایالات متحده پس از وقوع انقلاب اسلامی در ایران است. این رویارویی که با حادثه گروگان‌گیری در سفارت آمریکا شکل علنی و حاد به خود گرفته بود، در طول این مدت طولانی همواره در روابط دو کشور وجود داشته است. در این مدت هر زمان که

نشانه‌هایی از بهبود روابط در فضای سیاسی دو کشور آشکار شده، این فضا با تلاش گروه‌های مختلفی تیره شده است.

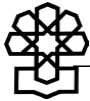
این گروه‌های مخالف شامل لابی‌های اعراب منطقه، نومحافظه‌کاران و لابی صهیونیست‌هاست. در این میان اثر لابی آپیک غیر قابل انکار است. آپیک در برنامه‌هایش، منزوی کردن ایران را در دستور کار قرار داده است.^۱ به همین منظور هرگاه امکان بهبود در روابط ایران و آمریکا مطرح می‌شد، این لابی وارد عمل می‌شود و با تبلیغات گسترده آن را از بین می‌برد. مهم‌ترین دلیل این امر این است که تشنج در روابط ایران و آمریکا این امکان را به اسرائیل می‌دهد تا خود را در معرض تهدید جدی ایران معرفی کرده و از کمک‌های غربیان بهره ببرد.

دلیل دیگر رویارویی در مسئله هسته‌ای، ایفای نقش گروه‌های نومحافظه‌کار و صهیونیست در جلوگیری از ایجاد یک ایران هسته‌ای است. مقابله با فعالیت‌های هسته‌ای ایران و متوقف کردن آن از برنامه‌های آپیک در طول ده سال گذشته بوده است.^۲ برای همین منظور است که آپیک تلاش زیادی کرده که نه تنها برنامه هسته‌ای، بلکه تمام فعالیت‌هایی را که ادعا می‌کند با این مسئله مرتبط است را متوقف کند. از جمله این موارد، برنامه موشکی ایران است که مورد تحریم شورای امنیت در قطعنامه ۱۷۳۱، قرار گرفت.^۳

دلیل دیگر این امر، هم تلاش صهیونیست‌هاست تا بوش را قانع کنند که راه برخورد با ایران، حمله به این کشور است. وادار کردن آمریکا در برخورد سخت با

1. www.aipac.org
2. Ibid.
- www.Aipac.org

۳. اهداف آپیک در قبال ایران.

ایران از برنامه‌های طولانی‌مدت آپیک است. برای این برخورد و فراهم کردن مقدماتش هیچ دلیلی بهتر از این نیست که ایران در پی دستیابی به سلاح‌های کشتار جمعی و اتمی است. این بهانه در جنگ بر ضد صدام هم به کار گرفته شد و جواب خوبی داشت. در همین راستا هم تلاش زیادی شد تا برخورد با ایران از طرف آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و بعد هم شورای امنیت صورت گیرد.

نتیجه‌گیری

در این مقاله، هدف بررسی نقش آپیک به‌عنوان مهم‌ترین لابی صهیونیستی در سیاست خارجی ایالات متحده در منطقه مهم و حساس خاورمیانه بود. این لابی که در محافل علمی به‌عنوان لابی اسرائیل شناخته می‌شود دارای نفوذ زیادی در دستگاه حکومتی ایالات متحده است. اگرچه مرکز اصلی فعالیت این گروه کنگره ایالات متحده است؛ اما این گروه در بقیه ارکان دولت ایالات متحده و در میان مردم این کشور نیز دارای فعالیت گسترده است.

این لابی با تأثیرگذاری بر دستگاه قانون‌گذاری در ایالات متحده مانع از این می‌شود که سیاست‌هایی برضد اسرائیل به تصویب برسد. از سوی دیگر کمک‌های فراوانی که بدون هیچ‌گونه مشکلی در کنگره به نفع اسرائیل به تصویب می‌رسد نمونه‌ای از فعالیت مؤثر این لابی است. از سوی دیگر آپیک با اثرگذاری مستقیم بر دستگاه اجرایی، سیاست‌های مخالف با منافع اسرائیل را از دستور کار دولتمردان ایالات متحده خارج می‌کند. در این زمینه تغییر سیاست‌های اعلامی رؤسای جمهور ایالات متحده نکته‌ای قابل تأمل است. البته آپیک فرهنگ عمومی را نیز از یاد نبرده

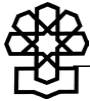
است. در عرصه فرهنگ عمومی تلاش آیهک این است که هیچ‌گونه انتقاد یا بحث عمومی برضداسرائیل صورت نگیرد و مردم از جنایات این رژیم و حقیقت کارهای آن با خبر نشوند.

در نهایت و به منظور جمع‌بندی کلی از نتایج این نوشتار باید چند نکته را به عنوان پیشنهادهای این مقاله بیان کرد که عبارتند از:

۱. راه تأثیرگذاری بر سیاست خارجی آمریکا استفاده از شیوه لابی است. لابی کردن در دنیای سیاست امروز شیوه‌ای جا افتاده برای تأثیرگذاری بر سیاست خارجی کشورهای دیگر است. ما در تاریخ صدر اسلام هم مواردی مثل جنگ احزاب را داشته‌ایم که پیامبر مکرم اسلام (ص) برای پیشبرد سیاست خود به استفاده از این شیوه اقدام کرده است. بنابراین ضرورت دارد تا جمهوری اسلامی هم برای پیشبرد خواست‌های خود در کشور ابرقدرتی مثل آمریکا از این شیوه استفاده کند.

۲. علاوه بر لابی مستقیم در قسمت‌های سه‌گانه حکومتی ایالات متحده، می‌توان بر روی افکار عمومی ایالات متحده کار کرد. این تأثیرگذاری از دو طریق امکان‌پذیر است. یکی اینکه برخی از رسانه‌های آمریکایی را به این منظور به کار گرفت. طریق دوم هم ایجاد یک رسانه بین‌المللی قوی است که بتواند مخاطبان زیادی در سطح آن جامعه به دست آورد. البته به نظر می‌رسد که راه اول بهتر باشد و باید توجه داشت که هر چقدر که این کار هزینه‌بر باشد، با بررسی و مقایسه سود و زیان حاصل از این کار به فواید آن می‌توان پی برد.

۳. یکی از بهترین جاهایی که ایران می‌تواند در آن کار کند و تأثیرگذار باشد، مجامع دانشگاهی در ایالات متحده است. مجامع علمی و دانشگاهی با توجه به نقش

پررنگی که در تدوین سیاست‌ها در آمریکا دارند، دارای اهمیت زیادی هستند. کار در مجامع دانشگاهی بسیار ساده‌تر از جاهای دیگر است و دلیل آن هم آزادی نسبی موجود در دانشگاه‌هاست. دلیل دیگر هم جو روشن فکری است که در دانشگاه‌ها وجود دارد و می‌توان روی آن کار کرد. این پتانسیل را ما در سخنرانی دکتر احمدی‌نژاد، ریاست جمهور، در دانشگاه کلمبیا در آمریکا دیدیم.

۴. مورد دیگر اقدام مفید دستگاه سیاست خارجی جمهوری اسلامی در این زمینه تلاش برای مرتبط شدن با لابی‌های دیگر موجود در ایالات متحده و استفاده مفید در جهت منافع ایران است. از جمله این لابی‌ها، لابی آرامنه است که دارای جایگاه متمیزی در سیاست‌گذاری آمریکاست. ارتباط بسیار خوب ایران با ارمنستان و نداشتن مشکل با آرامنه خود امتیاز خوبی برای شروع کار در این زمینه است.

۵. مورد بعد اینکه جمهوری اسلامی از ظرفیت مسلمانان و به خصوص اعراب در ایالات متحده استفاده کند. اعراب دارای ثروت سرشاری در آنجا هستند و می‌توانند مانند عاملی مؤثر و نقش‌آفرین در آنجا عمل کنند و از این انفعال موجود خارج شوند. در این زمینه هم هدف مشترک که همان مهار لابی صهیونیستی می‌تواند باشد، کمک زیادی می‌کند.

به عنوان آخرین پیشنهاد می‌توان به تلاش برای استفاده از امکانات ایرانیان مقیم آمریکا اشاره کرد. این رویکرد به تازگی در مورد استفاده از امکانات اقتصادی آن‌ها به کار گرفته شده ولی می‌توان در زمینه سیاسی هم از آن‌ها استفاده کرد. وجود وابستگی‌های ملی در بسیاری از آن‌ها و همچنین ارتباطات زیادی که با داخل دارند خود دلیل روشنی است که انجام این کار را امکان‌پذیر می‌کند.

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۸۶۴۵

عنوان گزارش: تأثیر لابی آبیک بر سیاست خاورمیانه‌ای آمریکا
Report Title: AIPAC's Influence on U.S. Middle Eastern Policy

نام دفتر: مطالعات سیاسی (گروه سیاست خارجی)
تهیه و تدوین: علیرضا کوهکن
ناظر علمی: ناصر جمالزاده
متقاضی: معاونت پژوهشی
ویراستار: —

واژه‌های کلیدی و معادل انگلیسی آن‌ها:

۱. آبیک (AIPAC)
۲. لابی صهیونیستی (Zionist Lobby)
۳. سیاست خارجی آمریکا (Foreign Policy)
۴. ایالات متحده (U.S.A)
۵. ایران (Iran)

منابع و مآخذ تهیه گزارش: —

تاریخ انتشار: ۱۳۸۶/۸/۲۳